

AKTUALITĀTES

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Platības maksājumu var pieteikt visu zemi labā lauksaimniecības stāvoklī. 1
- Iespēja apgūt lauksaimniecības pamatus tālmācībā 2
- PVD aicina ievērot visus drošības pasākumus. 2
- Statistikas dati uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanai. 3
- Noteikumi valsts lauksaimniecības subsīdiju saņēmējiem. . . 4
- Kooperatīvs sasniegums stabili konkurētspēju 7
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2014. gada martā. . . 9
- Diskutē par brīvās tirdzniecības līgumu ar ASV. 10
- Gatavo plānu plēsēju apsaimniekošanai. 10
- Lauku teritoriju attīstība – priekšroka Vietējām rīcības grupām. 11
- Veikts pētījums par liellopu nobarošanu. 12

- Kalnēnu saimnieks visu dara pats. 14
- Ziedošanas apstākļi latvijas dārzos. 15

PLATĪBAS MAKSĀJUMAM VAR PIETEIKT VISU ZEMI LABĀ LAUKSAIMNIECĪBAS STĀVOKLĪ

No 2014. gada vienotā platības maksājuma saņemšanai var pieteikt visu zemi, kas ir labā lauksaimniecības stāvoklī un tiek apsaimniekota, jo ir atcelts 2003. gada ierobežojošais nosacījums.

Līdz šim vienoto platības maksājumu varēja saņemt par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kura tika apsaimniekota un bija bijusi labā lauksaimniecības stāvoklī 2003. gada 30. jūnijā. Šis

nosacījums neļāva saņemt maksājumu par to lauksaimniecības zemi, ko lauksaimnieki bija iekopuši pēc 2003. gada, piemēram, bija atbrīvojuši no krūmiem. Šobrīd šis nosacījums ir atcelts.

LAD jau ir uzsācis esošo datu par labā lauksaimniecības stāvoklī esošo platību atjaunošanu Lauku bloku kartē. Lauksaimnieki aktuālo situāciju ar aktualizētajiem lauku blokiem var redzēt LAD mājas lapā www.lad.gov.lv sadaļā „Lauku bloku karte”. Gadījumos, ja LAD jau ir aktuali-

zējis lauku bloku kartes un tas atbilst situācijai realitātē, tad lauksaimniekam LAD nav nekas jāiesniedz. Ja situācija dabā atšķiras no informācijas lauku bloku kartēs, tad lauksaimniekam pašam jāiesniedz lauku bloku precizēšanas pieprasījums.

Pieteikt Lauku bloku precizēšanas pieprasījumu var tikai par zemi, kas jau ir sakopta uz bloku precizēšanas pieprasījuma iesniegšanas brīdi, nevis par to, ko plāno sakopt vēl tikai šā gada laikā.

► 2. lpp.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

AKTUALITĀTES

IESPĒJA APĢŪT LAUKSAIMNIECĪBAS PAMATUS TĀLMĀCĪBĀ

LLKC aicina tālmācībā apģūt profesionālās pilnveides izglītības programmu „Lauksaimniecības pamati”. Tos var apģūt, nepārtraucot ikdienas darbu veikšanu saimniecībā un netērējot laiku un līdzekļus, kas būtu nepieciešami mācību apmeklēšanai klātienē. Lai apģūtu „Lauksaimniecības pamatus”, nepieciešams dators un interneta pieslēgums. Un, protams, arī vēlme mācīties. Mācību ilgums līdz 3 mēnešiem. Lauksaimniecības pamati ietver pamata zināšanu apģuvi lauksaimniecības politikā, augkopībā, lopkopībā, ražošanas plāna izstrādē, darba aizsardzībā,

grāmatvedības un uzņēmējdarbības pamatos, kā arī mežsaimniecībā un videi draudzīgā saimniekošanā.

Līdzfinansējums šim tālmācības kursam ir tikai **70 EUR**. **Nokārtojot programmas noslēguma eksāmenu, klausītāji saņem: LR Izglītības un zinātnes ministrijas noteikta parauga apliecību lauksaimniecības pamatos, kas dod iespēju saimniekot gudrāk, kā arī lielākas iespējas pretendēt uz dažādiem atbalsta pasākumiem.**

Plašāka informācija: <http://ej.u/unox>

◀ 1.lpp.

LAD ir sagatavojis prezentāciju ar piemēriem (ortofoto) gadījumiem, kādos var pieteikt precizēšanas pieprasījumus par zemi, kas nebija labā lauksaimniecības stāvoklī 2003. gadā, bet tagad ir sakopta un apsaimniekota (ar bultām norādītas tās platības, kas ir sakoptas pēc 2003. gada un redzamas 2013. gada ortofoto). Prezentāciju interesenti var apskatīt LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

Lauku bloku precizēšanas pieprasījumus var no šā gada 4. februāra iesniegt elektroniski, izmantojot elektronisko pieteikšanās sistēmu, vai aizpildot un iesniedzot Lauku bloku precizēšanas pieprasījuma veidlapu.

LAD informācija

PVD AICINA IEVĒROT VISUS DROŠĪBAS PASĀKUMUS

Jau vairākus gadus Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) informē par to, ka Latvijas un Eiropas Savienības teritorijas robežai tuvojas Āfrikas cūku mēris (ĀCM).

Tika ieviesti drošības pasākumi, taču situāciju mainīja janvārī saņemtā informācija no Lietuvas Veterinārā un pārtikas dienesta, ka Lietuvas dienvidos, Alītas reģionā divām nomedītām meža cūkām apstiprināta ĀCM vīrusa klātbūtne. Lietuvas atbildīgais dienests informēja, ka pēc slimības atklāšanas ir ieviests slimības apkarošanas pasākumus, lai nepieļautu slimības tālāku izplatīšanos, nosakot ĀCM inficēto teritoriju – Druskininku, Traķu, Alītas, Šaļčininku, Lazdiju un Varēnas rajonu teritorijas. PVD lēma par papildus drošības pasākumu ieviešanu, aicinot dzīvnieku turētājus, sevišķi piemājas saimniecībās, medniekus un sabiedrību tos ievērot ar vislielāko atbildību.

Latvijā ieviestie profilakses pasākumi līdz šim ir bijuši efektīvi, tomēr pēc informācijas saņemšanas par ĀCM konstatēšanu Lietuvā, PVD aicina ievērot noteiktos drošības pasākumus.

PVD aicina medniekus visā Latvijas teritorijā būt īpaši vērtīgiem un ziņot par kritušām vai saslimšanā aizdomīgām meža cūkām!

Latvijā uz valsts robežas, Krievijas un Baltkrievijas pierobežā jau ir ieviesti drošības pasākumi un tiek ņemti paraugi laboratoriskajai izmeklēšanai visām nomedītajām meža cūkām, kā

arī saslimšanā aizdomīgajām mājas cūkām. Kopš 2013. gada jūnija Latvijā uz ĀCM izmeklētas 1029 meža cūkas un 28 mājas cūkas. Visi izmeklēšanas rezultāti līdz šim bijuši negatīvi. Visu aizdomu gadījumu izmeklēšanas izmaksas sedz PVD.

PVD aicina dzīvnieku īpašniekus, turētājus un kopējus pievērst pastiprinātu uzmanību cūku veselības stāvoklim un par jebkuru cūku saslimšanas vai nobeigšanās gadījumu ziņot sava reģiona PVD pārvaldei vai apkalpošam veterinārārstam! Ātra un atbildīga saimnieka rīcība var pasargāt citas cūku novietnes no ĀCM.

Lai nepieļautu iespējamo slimības izplatību, PVD aicina turētājus cūku novietnēs ieviest stingrus biodrošības pasākumus, it īpaši: aizliegt iebraukt transporta līdzekļiem, kuriem nav veikta ritošās daļas dezinfekcija, kā arī neieļaut novietnēs nepiederošas personas.

Atgādinām, ka visiem, kuri tur cūkas savās piemājas saimniecībās, par tām jāziņo Lauksaimniecības datu centram (LDC).

Jau iepriekš esam uzsvēruši, ka cilvēks ar neatļautiem pārtikas produktiem bagāžā ir galvenais riska faktors slimības ievazāšanai Latvijas teritorijā, jo slimība ir ļoti noturīga ārējā vidē un to līdz ar dzīvnieku izcelsmes produktiem, pat ar vismazāko speķa gabaliņu, var ievazāt Latvijā.

No 2013. gada vasaras uz Latvijas robežas ar Krieviju un Baltkrieviju

PVD sadarbībā ar Valsts robežsardzi un muitu veic pastiprinātas kontroles, t. sk. ceļotāju privātās bagāžas kontroli, lai Latvijā netiktu ieviesta inficēta gaļa vai gaļas produkti. Tiek veikta dzīvnieku pārvadātāju transporta pastiprināta kontrole. Ja inspektori ceļotāja bagāžā konstatē neatļautus produktus, tie tiek konfiscēti un nodoti iznīcināšanai.

Ja slimība robežu šķērsos un tiks konstatēts kaut viens meža vai mājas cūku saslimšanas gadījums ar Āfrikas cūku mēri, Latvijai tiks noteikti starptautiskās tirdzniecības ierobežojumi, proti, apstāsies vai tiks būtiski ierobežots dzīvnieku izcelsmes produktu eksports, tādējādi Latvijas cūku audzētājiem un ražotājiem ciešot ievērojamus finansiālos zaudējumus. Nemaz nerunājot par slimības tālāku izplatīšanos Latvijas teritorijā un visu cūku izkaušanu saimniecībās, kurās šī slimība tiks konstatēta.

Pret Āfrikas cūku mēri nav izstrādāta vakcīna, tāpēc nav iespējama meža cūku vakcinācija. Āfrikas cūku mēra vīruss ir ļoti izturīgs – gaļā pie +4°C vīruss saglabājas 150 dienas, sausā sālītā šķiņķī – 140 dienas, bet saldētā gaļā daudzus gadus, tāpēc pastāv ļoti augsts risks, ka šo slimību Latvijā var ievazāt ne tikai mežcūkas, bet un galvenokārt – ceļotāji, ievēdot Latvijā dzīvnieku izcelsmes ar ĀCM vīrusu inficētus pārtikas produktus.

PVD – speciāli „Lauku Lapai”

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

**GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻI**

STATISTIKAS DATI UZŅĒMUMU IENĀKUMA NODOKĻA APRĒĶINĀŠANAI

Uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanai ir nepieciešami vairāki statistikas dati. Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 6.⁴ pants skaidro, kā pieliekamais ienākums ir koriģējams par veiktajiem procentu maksājumiem.

Apliekamo ienākumu palielina par procentu maksājumiem, kas pārsniedz procentu maksājumu summu, kura aprēķināta, parādu saistībai piemērojot 1,2 reizes palielinātu Centrālās statistikas pārvaldes noteikto taksācijas perioda pēdējā mēneša vidējo īstermiņa kredītu likmi kredītiestādēs. Aprēķinot UIN par 2013. gadu (ja taksācijas gads sakrīt ar kalendāro gadu), piemērojamās vidējās svērtās īstermiņa kredītu procentu likmes kredītiestādēs 2013. gada decembrī ir:

- latos 5,1 %;
- eiro 4,3 %;
- ASV dolāros 6,9 %.

Jāņem vērā, ka 6.⁴ panta otrā daļa nosaka, ka pieliekamo ienākumu palielina par procentu maksājumiem proporcionāli tam, kādā mērā taksācijas perioda parādu saistību (par kurām aprēķināti procentu maksājumi) vidējais apjoms pārsniedz summu, kura vienāda ar četrkārtotu nodokļa maksātāja uzņēmuma gada pārskatā atspoguļoto pašu kapitāla apjomu (taksācijas perioda sākumā), kas samazināts par ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi un citām rezervēm, kuras nav radušās peļņas sadales rezultātā.

Prasība koriģēt pieliekamo ienākumu neattiecas uz tādu aizņēmumu procentiem, kas saņemti no kredītiestādes,

kura ir Latvijas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidents, vai tādas valsts rezidents, ar kuru Latvija ir noslēgusi konvenciju vai līgumu par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu, ja attiecīgā konvencija vai līgums ir stājies spēkā, kā arī no Latvijas Republikas Valsts kases, Ziemeļu Investīciju bankas, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, Eiropas Investīciju

par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu, ja attiecīgā konvencija vai līgums ir stājies spēkā;

- tā sniedz kredītēšanas vai finanšu līzings pakalpojumus, un tās uzraudzību veic attiecīgās valsts kredītiestāžu vai finanšu uzraudzības institūcija.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumu aprēķinam saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 23. pantu ir nepieciešams patēriņa cenu indekss. Patēriņa cenu indekss 2013. gada decembrī, salīdzinot ar 2012. gada decembri, ir -0,4 %. Lauksaimniekiem atgādinu, ka 23. panta sestā daļa paredz sekojošo – nodokļa maksātāji, kas veic lauksaimniecisko darbību un 90 procentus perioda ienākumu gūst no pašražotās lauksaimnieciskās produkcijas un lauksaimniecisko pakalpojumu realizācijas, nodokļa avansa maksājumus izdara labprātīgi.

Sastādot uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju par 2013. gadu, vēl ir piemērojama arī likuma 6. panta septiņpadsmitā daļa, kas ļauj pieliekamo ienākumu samazināt par taksācijas periodā iekšzemes nefinanšu uzņēmumiem latos izsniegto kredītu gada vidējās svērtās procentu likmes un pirmstaksācijas periodu nesadalītās peļņas reizinājumu. Iekšzemes nefinanšu uzņēmumiem latos izsniegto kredītu gada vidējā svērtā procentu likme 2013. gada UIN deklarācijas sastādīšanai ir 4,48 %. **LI**

Linda Puriņa,
LLKC Grāmatvedības un finanšu
nodaļas vadītāja

Uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumu aprēķinam ir nepieciešams patēriņa cenu indekss

bankas, Eiropas Padomes un attīstības bankas un Pasaules Bankas grupas.

Prasība koriģēt pieliekamo ienākumu saskaņā ar 6.⁴ panta otro daļu neattiecas uz tādiem procentiem, kas maksāti par aizņēmumiem, kas saņemti no finanšu iestādes, kura atbilst šādiem diviem kritērijiem:

- tā ir Latvijas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidents, vai tādas valsts rezidents, ar kuru Latvija ir noslēgusi konvenciju vai līgumu

**VALSTS
ATBALSTS**

NOTEIKUMI VALSTS LAUKSAIMNIECĪBAS SUBSĪDIJU SAŅĒMĒJIEM

Laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” pašā 2013. gada nogalē tika publicēti MK noteikumi Nr. 1524 „**Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai**”. Saskaņā ar šiem grozījumiem noteikts 2014. gada valsts atbalsts lauksaimniecībai, kas tiek piešķirts 9 147 352 eiro apmērā. Uz subsīdijām var pretendēt fiziskas vai juridiskas personas, kas atbilst noteikumos izvirzītajām prasībām.

Šī raksta tabulās ir sniegta informāci-

ja par daļu no subsīdiu pasākumiem un to saņemšanas nosacījumiem – kas var saņemt atbalstu, par ko un kādā apmērā tas tiks izmaksāts, kāds ir iesnieguma termiņš. Konspekts par visiem pasākumiem atrodams LLKC mājaslapā www.llkc.lv, kā arī pilnīgu informāciju par visiem subsīdiu pielikumos minētajiem nosacījumiem (iesniedzamajiem dokumentiem, atbalsta saņemšanas kritērijiem, subsīdiu piešķiršanas un izmaksāšanas kārtību un citiem jautājumiem) var saņemt, iepazīstoties ar subsīdiu nolikuma pilnu tekstu, kā arī Lauku atbalsta dienesta reģionālajās pārvaldēs un LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

Jāņem vērā, ka, tāpat kā iepriekš, ciltsdarba maksājumiem varēs pieteikties caur šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām. Šo organizāciju sarakstu var atrast LDC mājaslapā www.ldc.gov.lv sadaļā „Ciltsdarba organizācijas”. Subsīdiu iesniegumu iesniegs organizācija, kura slēgs līgumu ar lauksaimnieku.

Jāņem vērā, ka, tāpat kā iepriekš, ciltsdarba maksājumiem varēs pieteikties caur šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām. Šo organizāciju sarakstu var atrast LDC mājaslapā www.ldc.gov.lv sadaļā „Ciltsdarba organizācijas”. Subsīdiu iesniegumu iesniegs organizācija, kura slēgs līgumu ar lauksaimnieku.

Šie noteikumi stājas spēkā 2013. gada 31. decembrī.

LR – Latvijas Republika

LDC – Lauksaimniecības datu centrs

VAAD – Valsts augu aizsardzības dienests

PVD – Pārtikas un veterinārais dienests

PVN – pievienotās vērtības nodoklis

MK – Ministru kabinets

Lietotie saīsinājumi:

LAD – Lauku atbalsta dienests

ZM – Zemkopības ministrija

ES – Eiropas Savienība

ATBALSTS LOPKOPIBAS ATTĪSTĪBAI

Pasākums	Kam?	Par ko, cik un kad?
AITKOPIĀ		
Ģenētiskās kvalitātes noteikšana un novērtēšana	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Par vaislai ataudzējamās aitas un teļa (no viena līdz 1,5 gadu vecumam) ģenētiskās kvalitātes novērtēšanu (šķirnes saimniecībās, kurās ir vairāk nekā 29 aitu mātes)
		Par sertificēta augstvērtīga šķirnes vaislas teļa ģenētiskās kvalitātes noteikšanu pēc pēcnācēju kvalitātes pārraudzības ganāmpulkos, kuros teķi ir sertificēti atbilstoši normatīvajiem aktiem par liellopu, cūku, aitu, kazu un zirgu vaislinieku, to spermas, olšūnu un embriju sertifikāciju
		Par vaislai audzējamo aitu un teļu skrepi genotipa noteikšanu un vaislas teļu izcelsmes noteikšanu ar DNS analīzi
Ciltsgrāmatas uzturēšana	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Par katru ciltsgrāmatā uzņemamu dzīvnieku – 8,54 eiro reizi ceturksnī
KAZKOPIĀ		
Ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes noteikšana	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Par ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanu pārraudzības ganāmpulkā esošai specializēto gaļas šķirņu tīršķirnes (vienas šķirnes asinība sasniedz vismaz 95% vai kas ir divu tīršķirnes specializēto gaļas šķirņu dzīvnieku krustojums) vaislas kazu mātei – vienreizējs maksājums 71,14 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro
		Par ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanu pārraudzības ganāmpulkā esošai specializēto gaļas šķirņu vismaz pirmās pakāpes krustojuma (dzīvnieks iegūts, krustojot Latvijā audzētu piena šķirņu kazu ar specializēto gaļas šķirņu āzi, un gaļas šķirņu īpatsvars asinībā sasniedz vismaz 50%) vaislas kazu mātei – vienreizējs maksājums 42,69 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro
		Par vaislai ataudzējamās piena šķirņu kazas (no viena gada līdz 1,8 gadu vecumam) ģenētiskās kvalitātes novērtēšanu šķirnes saimniecībā – vienreizējs maksājums 28,46 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro
		Par sertificēta augstvērtīga tīršķirnes āza ģenētiskās kvalitātes novērtēšanu pēc pēcnācēju kvalitātes, ja tie ir sertificēti normatīvajos aktos par vaislinieku, to spermas, olšūnu un embriju sertifikāciju noteiktajā kārtībā – vienreizējs maksājums 42,69 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro
		Par sertificēta augstvērtīga šķirnes āza ģenētiskās kvalitātes noteikšanu pēc meitu ražības rādītājiem, ja tie ir sertificēti normatīvajos aktos par vaislinieku, to spermas, olšūnu un embriju sertifikāciju noteiktajā kārtībā – vienreizējs maksājums 71,14 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro

► 5. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

4.lpp.

Pirmās un otrās laktācijas kazu lineāra vērtēšana	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Par katru lineāri novērtētu pirmās vai otrās laktācijas kazu – vienreizējs maksājums 7,11 eiro	lesnieguma termiņš: 2014. gada 1. oktobris
Lineārā vērtēšanā iegūto datu analīze	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Administratīvo izmaksu segšanai par pirmās un otrās laktācijas kazu lineārā vērtēšanā iegūto datu analīzi, ciltsdarba izkopšanas plāna un lecināšanas pāru atlasēšanas programmas izstrādi pārraudzības ganāmpulkiem – 4410,90 eiro	lesnieguma termiņš: 2014. gada 15. februāris
Ciltsgrāmatas uzturēšana	Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām	Par ciltsgrāmatā uzņemamu dzīvnieku – 8,54 eiro ceturksnī	lesnieguma termiņš: 2014. gada 25. aprīlis, 25. jūlijs, 25. oktobris un 2015. gada 1. februāris

NETRADICIONĀLĀS NOZARES

Ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšana	Audzētāju organizācijām, kuras veic dzīvnieku un bišu ciltssaimju ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanu šķirnes saimniecībās atbilstoši nozares ciltsdarba programmai	Par briezķopībā audzējamo vaislas dzīvnieku, kura vērtējums ir no 7 līdz 10 punktiem: • par staltbriežu vaislas bulli – vienreizējs maksājums 42,69 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro; par staltbriežu vaislas govī – vienreizējs maksājums 24,19, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro; • par staltbriežu vaislai ataudzējamu jaundzīvnieku (no viena līdz divu gadu vecumam) – vienreizējs maksājums 7,83 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro; • par dambriedi – vienreizējs maksājums 17,79, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro	lesnieguma termiņš: 2014. gada 1. septembris
		Zvērkopībā par I un II klases audzējamā vaislas dzīvnieka novērtēšanu: • par ūdeli un šinšillu – vienreizējs maksājums 1,28 eiro, t.sk. administratīvās izmaksas 0,28 eiro; • par lapsu un polārlapsu – vienreizējs maksājums 2,13 eiro, t.sk. administratīvās izmaksas 0,71 eiro	
		Trušķopībā par ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanu vaislas mātei, kurai ir vismaz viens saglabāts metiens, un vaislas tēvam, ar kuru lecinātām (vismaz četrām) mātēm atzīta grūsnība un kura vērtējums ir no 93 līdz 100 punktiem – vienreizējs maksājums 1,57 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 0,43 eiro	
		Strauskopībā par ģenētiskās kvalitātes un produktivitātes novērtēšanu audzējamam vaislas dzīvniekam, kura vērtējums ir no 7 līdz 15 punktiem – vienreizējs maksājums 14,23 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro	
		Bišķopībā par novērtējamu bišu ciltssaimi, kuras vērtējuma kubitālā indeksa rādītāji ir robežās no 1,3 līdz 2,7, kā arī citi selekcijas darbam nepieciešamie rādītāji atbilst norādītajai pasūgai, – vienreizējs maksājums 9,69 eiro, t. sk. administratīvās izmaksas 1,28 eiro	

BIŠKOPĪBAS NOZARE

Bišķopības produktu ražošanas un realizācija	Atbalstu 17,07 eiro apmērā par vienu bišu saimi saņem pretendents: • kas veic saimniecisko darbību un ir reģistrējies kā nodokļu maksātājs; • kas ir reģistrējies bišu saimes atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu, kā arī lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanu; • kam kārtējā gada 1. janvārī ir vairāk nekā 29 bišu saimju; • kas nodrošina, lai bišu stropi būtu marķēti atbilstoši LDC piešķirtajam ganāmpulka numuram un bišu saimju skaits saimniecībā netiek samazināts laikposmā no kārtējā gada 1. jūnija līdz 30. septembrim; • kas ir reģistrējies PVD uzraudzībai pakļauto Uzņēmumu reģistrā kā bišķopības produktu aprites uzņēmums; • kam ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas, tai skaitā no bišķopības (neieskaitot saņemto valsts un ES atbalstu) par iepriekšējo taksācijas gadu ir vairāk nekā 50% no kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem	lesnieguma termiņš: 2014. gada 1. jūnijs
--	---	--

ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARU RISKAM SAMAZINĀŠANAI

Pasākums	Kam?	Par ko, cik un kad?
Apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšana	Primārās lauksaimniecības produkcijas ražotājiem (apdrošināšanasņēmējiem)	Par apdrošināšanas polišu iegādes faktiskajiem izdevumiem – 50% apmērā atbilstoši noslēgtajam līgumam starp apdrošināšanas sabiedrībām un apdrošināšanasņēmējiem, bet ne vairāk kā • 50 eiro par vienu vienību (ha vai liellopu vienību); • 71,14 eiro par 1 ha kartupeļu un dārzeņu; • 213,43 eiro par 1 ha augļu koku un ogulāju; • par aitu un kazu apdrošināšanu pret ganību risku lesnieguma termiņš: 2014. gada 30. decembris

► 6. lpp.

◀ 5. lpp.

ATBALSTS DALĪBAI PĀRTIKAS KVALITĀTES SHĒMĀS

Pasākums	Kam?	Par ko, cik un kad?	
Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā	Atbalstu piešķir par piedalīšanos bioloģiskās lauksaimniecības, aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu, garantētu tradicionālo īpatnību vai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pārtikas kvalitātes shēmām, to ieviešanas, darbības, uzraudzības un kontroles kārtību	<ul style="list-style-type: none"> • 210 eiro apmērā – bioloģiskās lauksaimniecības primāro produktu, t. sk. biškopības produktu, ražotājam, kurš mazumtirdzniecībā vai galapatērētājam realizē fasētus un marķētus bioloģiskos produktus vai piegādā tos bioloģiskās lauksaimniecības apstrādes vai pārstrādes uzņēmumam; • 1140 eiro apmērā – bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražotājam, kurš PVD reģistrējis un normatīvajos aktos par bioloģisko lauksaimniecību un pārtikas kvalitātes shēmām, to ieviešanas, darbības, uzraudzības un kontroles kārtību minētajā kontroles institūcijā sertificējis ražošanu mājas apstākļos, vai primāro biškopības produktu ražotājam ar vismaz 150 bišu saimēm; • 2135 eiro apmērā – PVD reģistrētam uzņēmumam, kurš veic bioloģisko produktu (izņemot biškopības produktus) apstrādi vai pārstrādi (izņemot bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražotāju mājas apstākļos) un kontroles institūcijā ir sertificējis bioloģiskās lauksaimniecības produktu pārstrādi; • 2990 eiro apmērā – PVD atzītam uzņēmumam, kurš veic bioloģisko produktu apstrādi vai pārstrādi un kontroles institūcijā ir sertificējis bioloģiskās lauksaimniecības produktu pārstrādi 	
Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā		<ul style="list-style-type: none"> • 140 eiro apmērā – izejvielu ražotājam, kas produktus piegādā apstrādes vai pārstrādes uzņēmumam; • 430 eiro apmērā – primāro produktu, t. sk. biškopības produktu, ražotājam, kas mazumtirdzniecībā vai gala patērētājam realizē fasētus un marķētus produktus; • 1000 eiro apmērā – produktu ražotājam, kas PVD reģistrējis ražošanu mājas apstākļos, vai primāro biškopības produktu ražotājam, kuram ir vismaz 150 bišu saimju; • 1420 eiro apmērā – PVD reģistrētam uzņēmumam (izņemot biškopības uzņēmumu), kas veic produktu apstrādi vai pārstrādi; • 2135 eiro apmērā – PVD atzītam uzņēmumam, kas veic produktu apstrādi vai pārstrādi 	lesnieguma termiņš: no 2014. gada 1. oktobra līdz 1. novembrim
Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā		<ul style="list-style-type: none"> • 430 eiro apmērā – primāro produktu ražotājam, kas iesaistīts aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu shēmā un piegādā produktus apstrādes vai pārstrādes uzņēmumam; • 1140 eiro apmērā – produkta ražotājam, kurš PVD reģistrējis ražošanu mājas apstākļos produktam, kas iekļauts ES aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un aizsargātu cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību reģistrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par aizsargātām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm; • 2135 eiro apmērā – PVD reģistrētam vai atzītam uzņēmumam, kurš veic apstrādi vai pārstrādi produktam, kas iekļauts ES aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un aizsargātu cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību reģistrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par aizsargātām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm 	

ATBALSTS KOOPERĀCIJAS ATTĪSTĪBAI

Pasākums	Kam?	Par ko, cik un kad?	
Atbalsts lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, izņemot kooperatīvus, kas darbojas piensaimniecības un graudkopības nozarē	Lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, izņemot kooperatīvus, kas darbojas piensaimniecības un graudkopības nozarē	<p>Atbalsts (vienreizējs maksājums līdz 4270 eiro) paredzēts kooperatīva (reģistrēts UR laikposmā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2014. gada 31. martam) biroja darbības nodrošināšanai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darba algām, tai skaitā nodokļu samaksai (nepārsniedzot 30% no piešķiramās atbalsta summas); • biroja telpu īrei, remontam un mēbeļu iegādei; • biroja tehnikas, programmatūras un aprīkojuma iegādei; • ražošanas iekārtu un laboratorijas aprīkojuma iegādei; • transporta un sakaru izmaksām (izņemot transportlīdzekļu iegādi) 	lesnieguma termiņš: 2014. gada 1. aprīlis
Atbalsts atzītam lauksaimniecības kooperatīvajām sabiedrībām	Atzītam lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām	<p>Atbalstu piešķir atzītai kooperatīvai sabiedrībai, kuras lauksaimniecības vai mežsaimniecības preču un pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību un mežsaimniecības pakalpojumu kopējais apgrozījums ar vienu biedru nepārsniedz 28 450 eiro iepriekšējā gadā – kā vienreizēju maksājumu līdz 4270 eiro vienai atzītai kooperatīvajai sabiedrībai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • biroja telpu īrei, remontam un mēbeļu iegādei; • biroja tehnikas, programmatūras un aprīkojuma iegādei; • ražošanas iekārtu un laboratoriju aprīkojuma iegādei; • transporta un sakaru izmaksām (izņemot transportlīdzekļu iegādi) 	lesnieguma termiņš: 2014. gada 1. maijs

SAIMNIECĪBAS
EKONOMIKA**KOOPERATĪVS
SASNIEDZIS STABILU
KONKURĒTSPĒJU**

Šajā „Lauku Lapas” numurā par savu pieredzi kooperatīvu dibināšanā, darbībā un nākotnes plāniem stāsta kooperatīva „Mūsmāju dārzeni” valdes priekšsēdētāja Edīte Strazdiņa.

– Kā nonācāt līdz lēmumam par kooperatīva veidošanu?

– Kooperatīva dibinātāji bija ražotāji, kuri piegādāja produktus „Rimi” tīkla veikaliem. Strādājot kopā, mēs redzējām, ka veikals piedāvā atšķirīgas cenas katram piegādātājam. Problēmu radīja arī piegādes apjomi, jo nav izdevīgi pārvadāt precis ar pustukšām mašīnām. Nācām kopā ar „Rimi” pārstāvjiem, teicām, ka labprāt sadarbībai izvēlētos vienu koordinatoru, kurš kontaktētos ar visām saimniecībām un zinātu to iespējas.

Kopējo piedāvājuma apjomu zinājām, bet strādājām ar pavadzīmēm no katras saimniecības. „Rimi” pēc pusgada bija apmierināts ar sadarbību, taču vaicāja, vai mēs nevarētu piegādāt preces ar vienu kopīgu pavadzīmi. Ņemot vērā šos apstākļus, pieņēmām lēmumu dibināt kooperatīvu.

Darbības princips pasūtījumu veikšanā saglabājies iepriekšējais, proti, katru dienu tiek apzināts saimniecību piedāvātais preču apjoms.

Tā kā esam pēc ES regulas atzīta ražotāju organizācija, varam rēķināties ar visu biedru produkcijas apjomu, izņemot 25%, kurus atļauts pārdot patērētājam tieši saimniecības teritorijā. Noteikumi liek mobilizēties, plānot apjomus un atbilstoši platībām plānot kultūru audzēšanu. Jānosaka arī produkcijas piegādes laika periods, jo ražošanā pastāv sezonālātes princips, un viens uzņēmējs iegūst ražu ātrāk, cits – vēlāk. Kooperatīvā visi ir atbildīgi par to, ko un cik pārdodam.

**Reģistrācijas process
problēmas nesagādāja**

– Vai radās kādas problēmas, reģistrējot kooperatīvu?

– Reģistrāciju veicām bez problēmām. Uzņēmumu reģistra mājaslapā

pieejama plaša informācija. Arī personāls bija atsaucīgs, norādīja uz nepilnībām dokumentos un atbildēja uz jautājumiem. Problēmas var sagādāt statūtu izstrāde. Kooperatīvu asociācijas mājaslapā gan ražotāju grupām, gan parastajiem kooperatīviem izveidotas sagataves, kuras, veicot sev nepieciešamās izmaiņas, var veiksmīgi izmantot. Asociācijā sniedz arī konsultācijas visu nozaru kooperatīviem.

– Kā izvēlējaties vadītāju?

– Pirms vadītāja izvēles notika koordinatora izvēle. Piedāvājām „Rimi” divas kandidatūras, bet viena tika noraidīta. Koordinācijas process nonāca manā atbildībā, jo pārstāvēju lielāku saimniecību, kurai bija lielāka pieredze, lai gan pati neesmu saimniecības vadītāja. Protams, kooperatīvā ir bijuši sīki konflikti, taču neviens no tiem nav palicis neatrisināts.

**Nedrīkst jaukt
dārzenus ar kartupeļiem...**

– Vai esat veikuši atzīšanas procesu? Kādas bija grūtības?

– Kā ražotāju organizācija darbojamies kopš 2012. gada. Kooperatīvu atzīšana mūs neietekmē, jo esam kooperatīvā sabiedrība (KS), nevis lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība (LPKS).

Pārreģistrējamies, jo nevarējām dot komercķīlu, bet bankas bez tās nepiešķir kredītu, taču investīciju veikšana bija nepieciešama. Pārreģistrējoties iemaksājām 2000 latu pamatkapitālu. Atzīšanas procesā ražotāju grupām jāveic ieguldījumi biedru saimniecībās, var veikt ēku renovāciju un rekonstrukciju. Problēmas rada vērtējuma iegūšana

bankai, jo ēkas daļēji pieder biedram, daļēji – kooperatīvam. Kredītreitings tādējādi tiek samazināts.

Eiropas regulā paredzēts atbalsts tikai dārzenu ražotājiem, tāpēc nav atļauts to izmantot kartupeļiem. Reiz automobilī iekrāvām paleti ar kartupeļiem un saņēmām aizrādījumu, jo ar kooperatīva automašīnu var vest tikai dārzenus. Aizrādīts arī par to, ka piemēram, iekrāvējs, kurš pieder kooperatīvam, nedrīkst pārvadāt paleti, uz kuras ir kartupeļi, bet jāizmanto otrs – saimniecības iekrāvējs. Lai apstrīdētu šīs normas, veicām dažādus aprēķinus, sniedzām institūcijām datus par procentiem, ražošanas jaudām u. c. Nākamās mašīnas pērkot, atbalsta apjomu samazinājām par 10%, lai varētu vest arī kartupeļus. Ar šķirošanas iekārtām ir līdzīga situācija.

– Ar cik lieliem ieguldījumiem jāreķinās, lai uzsāktu kooperatīva darbību?

– Kooperatīva reģistrācijas izmaksas bija līdz 100 latiem. Visi kopā finansējām samaksu tiem cilvēkiem, kuri kārtēja dokumentus. Vēlāk izveidojām operatīvo fondu 3% apjomā no apgrozījuma, kas sedz administratīvās izmaksas – grāmatvedības pakalpojumus, vadītāja atalgojumu, telpu uzturēšanu. Liels atvieglojums bija atbalsts kooperatīva dibināšanai – administratīvai darbībai 3000 latu. Iekārtojām biroju, izremontējām telpu. Mazie ofisi katra biedra saimniecībā izveidojās pēc ražotāju grupas atzīšanas, kurai pieejams atbalsts šīm aktivitātēm, – sākotnēji lielāks, pēc tam ar katru gadu tas samazinās. Šobrīd runā par to, lai atceltu atbalstu administratīvai darbībai, taču uzskatu, ka tas ir nepieciešams.

► 8. lpp.

◀ 7. lpp.

Piecu gadu laikā veikta lielas investīcijas

– **Kā notiek ražošanas process jūsu kooperatīvā?**

– Kopš 2007. gada darbojamies kā ražotāju grupa. Piecu gadu laikā veikta lielas investīcijas, sakārtots loģistikas parks, noliktavas, uzglabāšanas konteineri, aukstuma kameras, dzesēšanas iekārtas, šķirošanas un fasēšanas līnijas. Esam konkurētspējīgi atbilstoši visām lielveikalu tīklu prasībām, varam nodrošināt to izpildi arī vasarā, kad prasa produkcijai noteiktu temperatūru, piemēram, 2–6 grādu temperatūru.

Zemnieki parasti katrs pats savā saimniecībā neveido kvalitātes sistēmu, bet, ja šādas sistēmas nav, produkcijas realizācija var radīt problēmas. Kooperatīvam ir projekti, preču kontrole, kvalitātes sistēma, izvēlamies taru, lemjam, kā iepakot, kooperatīva biedri saņem veidlapas, lapas ar preču artikuliem, – to visu veic kooperatīvs.

Kooperatīva biedru izvietojums aptver visu Latvijas teritoriju – Gulbenes novads, Cēsaine, Madona, Allaži, Sigulda, Madliena, Rembate, Jelgava, Staļģene, Eleja, Bauska, Code, Dobeļe, Pūre. Tas ļauj mums panākt, ka vienlaikus visiem vienas kultūras audzētājiem nebūs nelabvēlīgi laika apstākļi. Pasūtījumi līdz ar to tiek izpildīti nepārtraukti, neradot problēmas veikalu tīklos. Veidojam reģionālos centrus, lai nebūtu no Pūres prece jāved uz Madlienu, tad uz Rīgu. Nevaram iekļauties cenās, ja preces jātransportē tik tālu, rodas arī atlikumi.

Katrā saimniecībā veidojam savu pilno produkcijas sagatavošanas ciklu un loģistiku, iegādājoties arī autoparku. Nevaram strādāt centralizēti, jo veikalos precei jābūt piegādātai līdz pulksten 12. Ilgstoši glabājot noliktavā sašķirotu un sagatavotu precī, nevar nodrošināt svaiguma prasības.

Plānojot nākamo periodu, tiek ņemts vērā platību pašreizējais sadalījums, vienojamies par iespējamu palielinājumu. Sadalījums notiek arī pēc tā, kāds ir šķirņu raksturojums sezonālā griezumā. Piemēram, par kabačiem un ziedkāpostiem vienojamies, ka viena saimniecība piegādā precī no jūnija vidus, bet otra vēlāk. Pirmajai saimniecībai tādējādi rodas iespēja iestādīt jau citu kultūraugu.

Par nākamā gada kultūru sadalījumu vienojamies tad, kad redzam, kādi

ir krājumi (decembris, novembris) un plānojam ziemas perioda tirdzniecību, izvērtējam, kas ir izdevies, kas ne.

Izejvielas pērkam gan kopā, gan atsevišķi, jo katram kooperatīva biedram ir arī specifiskas prasības. Piemēram, tīkla maisus iegādājamies atsevišķi. Piegādātājiem firmām ir iedots kooperatīva biedru saraksts, un, kad saņemam piedāvājumu, cenas salīdzinām. Ja viens saņēmis lielāku atlaidi, tāda tiek piemērota visiem. Kopīgi nepieciešamo lietu iegādi koordinēju pati, mums nav tik daudz biedru, lai es nevarētu tos apzināt un apvaicāties par nepieciešamo.

Ir jāzina, kur piedāvāt konkrēto precī, un svarīga ir kvalitāte. Strādājam, lai izzinātu iespējas iekļūt tirgū

Produkcija tiek realizēta lielveikalu tīklos

– **Kur realizējat produkciju?**

– Sadarbojamies ar „Rimi”, „Maxima”, „Prizma”, „Sky”, piedalāmies programmā „Skolas auglis”, iepirkumos skolām un slimnīcām. Ja gribam piedāvāt kvalitatīvu produktu, iepirkumos nevaram startēt, jo nevaram piedāvāt zemāko cenu.

– **Pašiem izveidota sava apstrāde un pārstrāde?**

– Mums ir biedri, kas ar to darbojas, piemēram, SIA „Dimdiņi”, SIA „Dimdiņi agro” – vairāk ar svaigo produkciju, SIA „Galiņi” sagatavo mizotos dārzeņus, vārtītās bietes.

– **Vai ir sarežģīti piemēklēt produkcijas iepakojšanas materiālu?**

– Kartupeļiem izmantojam „Twin bag”, kurus piedāvā Lietuvas firma. „Rimi” veikaliem produkciju varam piegādāt tikai viena veida kastēs, kuras iznomājam. Kartonu pērkam Latvijā, bet no dažādiem piegādātājiem, savukārt plēves – ar firmu pārstāv-

niecību starpniecību. „Skolas augļa” programmas produktu iepakojšanā sadarbojamies ar igauņu kompāniju, bet paletes pērkam Latvijā. Iepakojumam jāatbilst veikala noteiktajām prasībām. Parasti uz tā jānorāda izplatītājs, kods, fasētājs, saimniecība, ražotājs – kooperatīvā sabiedrība, izcelsmes valsts, derīguma termiņš, partijas numurs. Vairāku kooperatīva biedru produkcija tiek marķēta ar kvalitātes zīmi „Zaļā karotīte”.

– **Kā reklamējat savu produkciju?**

– Piedalījāmies „Zaļās karotītes” un lielveikalu tīklu reklāmās, raidījumos, kuros var redzēt arī saimniecības. „Rimi” un citos veikalos reklāma notiek ar akciju palīdzību, jo reklāma ir ļoti dārga.

– **Cik sarežģīti ir sakārtot finanšu dokumentāciju?**

– Grāmatvedības pakalpojumi mums ir ārpalpojums. Pirmkārt, tas ir lētāk, otrkārt, šāda cilvēku resursu piesaistīšana ir efektīvāka, ņemot vērā darba sezonālo specifiku.

Eksporta apjomi palielinās

– **Kā plānojat attīstību?**

– Eksporta rādītāju apjoms palielinās, „Rimi” un „Maxima” tīklos notiek piegādes Baltijas tirgum. Vēlamies papildināt sortimentu. Ir ideja piedāvāt preces Zviedrijas tirgum, sadarbojoties ar „Rimi Baltija”. Ir jāzina, kur piedāvāt konkrēto precī, un svarīga ir kvalitāte. Strādājam, lai izzinātu iespējas iekļūt tirgū.

– **Jūsprāt, jauni kooperatīvi spētu ienākt šajā darbības jomā?**

– Teorētiski jauni dalībnieki var ienākt tirgū, taču tikai ar „nišas” produktiem. Tās var būt arī mazākas saimniecības vai biedri konkrētu reģionu apgādei. Ja strādā ar kooperatīvā esošo produktu grupām, tad būtu jāpievienojas lielajiem.

– **Jūsu praktiskie ieteikumi tiem, kuri vēlas sākt savstarpējo sadarbību!**

– Jāizvērtē kooperatīva vadītāja atbildība amatam, šim cilvēkam jābūt ar lielu sociālo atbildību, ar objektīvu pieeju, lai biedri viņam uzticētos. Ja tiek veikts kopdarbs, ieguvēji ir visi, nevar strādāt ar pārliecību, ka otrs dara citādi vai nepareizi. Jāsakārto visi dokumenti un jāprotokolē lēmumi.

Linda Siliņa, LLKC Ekonomikas nodaļas vecākā speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2014. GADA MARTĀ

	Termiņš	Februāris							Marts					Aprīlis			
		1	5	15	20	25	28	1	5	15	20	25	31	1			
Nacionālās subsidijas	Piena lopkopība																
	Liellopu gaļas ražošana																
	Cūkkopība																
		iesniegums par pārbaudāmā bulļa mēitu (pirmpieni) *															
		iesniegums par pārraudzībā esošu, sertificētu tīršķirnes vaislas bulīti *															
		iesniegums par šķirnes jauncūku (cūku, kuili), kurai ir veikts produktivitātes tests *															
		Atbalsts par vaislas jauncūkas un jaunkuiļa produktivitātes kontroli pārraudzības ganāmpulkā *															
		Par augstvērtīga sertificēta šķirnes vaislas ērzeļa novērtēšanu pēc pēcnācējiem *															
		Par vaislas ērzeļa ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un sertificēšanu *															
		Par jaunzīgu sagatavošanu darbspēju pārbaudei un darbspēju noteikšanu *															
Grāmatvedība un nodokļi	Zirgkopība																
		Par kumeļa sagatavošanu vērtēšanai un ģenētiskās kvalitātes novērtēšanu *															
		Par vaislas ērzeļa izcelsmes noteikšanu ar DNS analīzi *															
	Augkopība																
		Atbalsts kultūraugu genofonda saglabāšanai un izlases sākas kvalitātes uzlabošanai															
	Kooperatīvajām sabiedrībām																
		Atbalsts lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām (izņemot tos, kas darbojas piensaimniecības un graudkopības nozarē)															
	Riska samazināšana																
		Atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai															
		PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš															
	Gada ienākumu deklarācija par 2013. gadu																
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																

* Lai saņemtu atbalstu, tāmes par plānotajiem pasākumiem iesniedz šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas, lai vēlāk slēgtu līgumus ar lauksaimniekiem

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

**BRISELES
GAITEŅOS**

DISKUTĒ PAR BRĪVĀS TIRDZNICĪBAS LĪGUMU AR ASV

Topošais ES un ASV tirdzniecības un investīciju līgums nedrīkst uzlikt papildu slogu Eiropas ražotājiem un apdraudēt viņu konkurētspēju. Par līguma nosacījumiem diskutēts janvāra beigās Eiropas Parlamentā rīkotajā diskusijā „Eiropas lauksaimniecības – pārtikas nozares izaicinājumi un iespējas: būtiski nosacījumi ES un ASV tirdzniecības un investīciju līgumā.” Diskusijā kā eksperte no Latvijas piedalījās Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agnese Hauka.

Diskusijā, kurā piedalījās Eiropas Parlamenta, Eiropas Komisijas un vēl citu ES ietekmīgu nozares iestāžu un organizāciju pārstāvji, tika uzsvērts, ka ES un ASV brīvās tirdzniecības līguma dēļ ES nemainīs likumdošanu un prasības, kādas šobrīd pastāv ES ražotājiem. Tāpat netiks ieviestas papildus uzraudzības barjeras ES ražotājiem, netiks samazinātas ES patērētāju tiesības un garantijas izvēlēties drošu pārtiku un netiks pieļauti nosacījumi,

kas samazina ES ražotāju un lauksaimnieku konkurētspēju.

Jau iepriekš Copa-Cogeca un ES pārtikas ražotājus pārstāvošā organizācija „FoodDrinkEurope” sagatavoja dokumentu, vēšot uzmanību uz vairākiem nosacījumiem ES un ASV tirdzniecības līgumā, kas samazina ES lauksaimnieku un ražotāju konkurētspēju. Tā, piemēram, lai ES ražotājs varētu eksportēt uz ASV, katram produktam nepieciešams sagatavot dokumentāciju, kas apliecina, ka tas nerada bioterorisma draudus. ASV katrā štatā un pat pašvaldībā ir atšķirīgi nosacījumi produktu realizācijai. Ir vairāk nekā 2700 štatu un pašvaldību institūciju, kas pieprasa specifiskus sertifikātus par produkcijas kvalitāti un atbilstību, turklāt šo institūciju nosacījumi vienā jautājumā ir atšķirīgi. Tāpat ASV pieprasa, lai importa svaigpiena sieri būtu gatavināti ne mazāk kā 60 dienas, bet ASV sieru importam ES šāda ierobežojuma nav – tie var būt gatavināti īsāku laiku. ASV arī pieprasa, lai piena šokolādē minimālais kakao daudzums

būtu 10%, kas pēc ES standartiem ir ļoti augsts rādītājs piena šokolādei. Tumsajā un piena šokolādē ir pilnībā aizliegta sūkalu izmantošana. ASV ir aizliegtas arī virkne E piedevu, kas ES ir atļautas. ES un ASV ir atšķirīgi pesticīdu lietošanas nosacījumi, ASV ir dārgi un sarežģīti īstenojami nosacījumi pasterizēta piena importam, ir spēkā aizliegums eksportēt aitas gaļu uz ASV utt.

Lai panāktu abām pusēm pieņemama līguma noslēgšanu, Copa-Cogeca un „FoodDrinkEurope” aicina ES un ASV tirdzniecības un investīciju līgumā panākt starptautisku standartu ievērošanu, kas samazina ASV ierobežojumus ES produktiem un nerada jaunas barjeras tirdzniecībai.

Pēc „Eurostat” 2012. gada datiem ASV ir galvenais eksporta tirgus ES pārtikas un dzērienu produkcijai (13,6 miljrd. EUR), otrs lielākais eksporta tirgus lauksaimniecības precēm (4,4 miljrd. EUR) un trešais lielākais lauksaimniecības izejmateriālu piegādātājs (2,1 miljrd. EUR). **LI**

GATAVO PLĀNU PLĒSĒJU APSAIMNIEKOŠANAI

Eiropas Komisijas Vides direktorāts aizvadītā gada beigās prezentēja ideju par ES platformas izveidi lielo plēsēju (vilku, lūšu, laču un āmriju) jautājumā. Šādas platformas mērķis būtu uz brīvprātības principiem apvienot augsta līmeņa pārstāvjus no nevalstiskajām un citām organizācijām. Eiropas Komisijas darba grupā par lielajiem plē-

sējiem, kurā tika skatīts jautājums par platformas izveidi, kā eksperti no Latvijas piedalījās Jānis Baumanis un Edgars Zalāns. Ņemot vērā, ka lielle plēsēji apdzīvo teritorijas, kas lielākoties nesakrīt ar valstu teritorijām, šobrīd ES lielo plēsēju aizsardzībai tiek izstrādāti populāciju līmeņa sugu apsaimniekošanas plāni. No šiem plāniem izrietošo apsaimniekošanas darbību apspriešanai

tika sasaukta darba grupa par platformas izveidi. Ar platformas palīdzību varētu mēģināt mīkstināt problēmas teritorijās, kurās būtiski savairojušies plēsēji un nodara zaudējumus tradicionālajiem lauksaimniecības veidiem. Tas attiecas uz preventīvo un kompensācijas pasākumu kopumu, kuru varētu iekļaut gan platformas rīcības plānos, gan rekomendācijās dalībvalstu nacionālajiem budžetiem par šo pasākumu finansēšanu.

Platformas ietvaros līdz 2014. gada janvāra vidum tika ietverti priekšlikumi no potenciālajiem tās dalībniekiem ar mērķi parakstīt platformas dokumentu 2014. gada pavasarī.

Baltijas valstu galvenais uzdevums ir saglabāt līdzšinējos lielo plēsēju populāciju apsaimniekošanas principus, nepieļaujot jaunu, nepamatotu aizsardzības prasību ieviešanu (jaunu, speciāli lielajiem plēsējiem veidotu, aizsargājamo teritoriju noteikšanu, medību liegumu u. c. ierobežojumu noteikšanu). Svarīga ir komunikācija starp valstīm, lai novērstu dažādas domstarpības par to, kā populācijas būtu jāaizsargā. **LI**

LAUKU TERITORIJU ATTĪSTĪBA – PRIEKŠROKA VIETĒJĀM RĪCĪBAS GRUPĀM

Lauku attīstības mērķus var sekmīgi sasniegt, tikai iesaistot vietējās kopienas. Kāda bijusi līdzšinējā pieredze un kā plānots atbalstīt Vietējo rīcības grupu (VRG) darbu nākotnē, spriests jaunvāra beigās Briselē notikušajā Eiropas Lauku attīstības tīklu (ENRD) „Teritoriju attīstības” darba grupas seminārā „Lauku attīstības programmas sekmīga ieviešana”. Tajā kā eksperte no Latvijas piedalījās arī Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agnese Hauka.

Iepazīstinot ar ES dalībvalstu pieredzi vietējo rīcības grupu attīstībai, Polijas pārstāvji Rišards Kaminskis un Elīza Kacmareka atzina, ka Polijā ir zema sabiedrības aktivitāte un savstarpējā uzticība. Tādēļ nākamajā plānošanas periodā ir būtiski palielināt iedzīvotāju iesaistīšanos sabiedriskās kustībās. Iecerēts, ka 2014.–2020. gadu plānošanas periodā VRG lielums lauku teritorijās būs no 30 līdz 150 tūkstošiem iedzīvotāju un pilsētu teritorijās – 20 līdz 150 tūkstoši cilvēku. Plānots īstenot kā individuālos, tā kopprojektus. No ES līdzekļiem mazo nevalstisko organizāciju attīstībai plānots atbalstīt ciematu un mazo pilsētu sociālekonomisko attīstību, uzņēmējdarbību, veidot ģimeņu

atbalstu centrus, atbalstīt sociālo uzņēmēju aktivitātes. Polijā ir 1,5 miljoni lauksaimnieku un tikai 300 tūkstoši no viņiem var iztikt ar lauksaimniecībā gūtajiem ienākumiem. Līdz ar to lielai lauku iedzīvotāju daļai ir jādomā par alternatīviem ienākumu veidiem un alternatīvām iespējām attīstīt vietējo kopienas.

Vietējās rīcības grupas lauku videi ir nepieciešamas un atbalstāmas

Veronika Reša no Austrijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrijas norāda, ka 2014.–2020. gada plānošanas periodā Austrijā lielāka uzmanība tiks pievērsta VRG izstrādātās vietējās attīstības stratēģiju kvalitātei, kā arī notiks fokusēšanās uz jaunām tēmām. Austrija palielinās VRG autonomiju, piešķirot tām noteiktu budžetu un dodot iespēju pašām lemt par atbalsta intensitāti dažādu mērķu sasniegšanai, kā arī veidot stingru sasaisti ar vietējo attīstības

stratēģiju. Noteikts, ka VRG jābūt nodarbinātam vismaz 1,5 darbiniekam, kurš strādā tikai VRG bez amatu apvienošanas. Plānota arī administratīvo procesu vienkāršošana, piemēram, maziem projektiem nosakot konstantu summu līdz 5700 eiro un nepieprasot grāmatvedības izmaksu dokumentu apliecinājumus. Arī VRG vadības administratīvajām izmaksām tiks noteikta konstanta summa, neprasot grāmatvedības apliecinājumus izmaksām.

Jolanta Vaičiūniene no Lietuvas Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departamenta informēja, ka 2013. gadā Lietuvā bija 51 VRG (pārklāj 99% lauku teritorijas) un 1500 NVO, kuras iesaistās vietējās kopienas aktivitātēs. No kopējā LEADER finansējuma 2007.–2013. gadā 15,4% veidoja administratīvās izmaksas, bet pārējais finansējums tika ieguldīts aktivitātēs. Tikuši īstenoti 3219 vietējie projekti, izveidoti 144 uzņēmumi, renovēti kultūras centri, radītas darba vietas jauniešiem u. tml. Par LEADER ieguvumu uzskata lauku iedzīvotāju izpratnes un domāšanas maiņu, globālas izpratnes veidošanos, komunikācijas prasmju attīstīšanu, iemaņu un prasmju attīstīšanu. Tika izvirzīti vienkārši, bet ļoti skaidri mērķi.

Diskusijā kopumā atzīts, ka VRG lauku videi ir nepieciešamas un atbalstāmas. To darbu nedrīkstētu apgrūtināt ar liekām formalitātēm un sarežģītām prasībām. Vienlaikus VRG aktivitātēm ir jābūt cieši saistītām ar konkrētā reģiona attīstības stratēģiju. Diskusijā secināts, ka dalībvalstu līdzšinējā pieredze un ieradumi kavē patiesi inovatīvas un unikālas LEADER pieejas veidošanos. Kā jaunums – jāaktualizē lauksaimnieku iesaiste VRG un LEADER pasākumos. **II**

Pēc COPA–COGECA ekspertu darba atskaitēm informāciju publicēšanai sagatavoja LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja **Iveta Tomsone**

Ekspertu dalība pasākumā organizēta VLT aktivitātes "Nozaru ekspertu ziņojumi" ietvaros. Plašāk ar COPA/COGECA darba grupu ekspertu aktivitātēm iespējams iepazīties Valsts Lauku tīkla mājaslapā http://www.laukutikls.lv/copa_cogeca.

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA ir Eiropas līmeņa profesionālo lauksaimnieku organizāciju komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1958. gadā.

COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimniecības kooperācijas komiteja, kas pārstāv kooperatīvu intereses ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1959. gadā.

Kopš 1962. gada **COPA** un **COGECA** apvienoja birojus un kopīgi pārstāv Eiropas lauksaimnieku un kooperatīvu intereses.

LOPKOPIĀ

VEIKTS PĒTĪJUMS PAR LIELLOPU NOBAROŠANU

Apkopoti pētījuma rezultāti par liellopu nobarošanu, kas notika zemnieku saimniecībā „Pārupes” Kuldīgas novada Pelču pagastā. Pasākuma mērķis bija tīršķirnes un krustojuma jaunlopu intensīvas nobarošanas nozīmes izvērtēšana, ātraudzības nodrošināšana un kvalitatīvu liemeņu ieguve.

Valsts Lauku tīkla pasākuma „Lopkopības ražošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšanas pasākumi lauku saimniecībās” ietvaros Gaļas liellopu audzētāju biedrība (GLAB) sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru (LLKC) un Latvijas Lauksaimniecības universitāti (LLU) veica gaļas liellopu nobarošanas ekonomiskuma izvērtēšanu bioloģiskajā lauku saimniecībā.

Pētījuma mērķa sasniegšanai no dažādām Latvijas saimniecībām vienā bioloģiskajā saimniecībā tika ievesti 16 šķirnes un to krustojumu dzīvnieki. No tiem 50% bija tīršķirnes (Šarolē, Herefordas, Aberdinangus, Limuzīnas), bet pārējie 50% – dažādas asiņības dzīvnieki, kuru tēvi ir iepriekš minēto šķirņu pārstāvji.

Liellopus ēdināja ar pašražotu rupjo lopbarību un spēkbarību. Barības agroķīmiskās analīzes tika veiktas LLU Agronomisko analīžu laboratorijā, atbilstoši to rezultātiem un dzīvnieku vajadzībām arī tika sastādītas barības devas. Pētījuma laikā tika uzskaitīta izbarotā un apēstā barība. Nobarošanas periods ilga no 6 līdz 9 mēnešiem, kamēr jaunlopi sasniedza 600–650 kg dzīvmasu. Pētījuma beigās tika veikta kontrolkaušana, nosakot iegūto liemeņa masu, aprēķinot kautiznākumu un veicot liemeņu vērtēšanu atbilstoši SEUROP klasifikācijai.

Izmantota bioloģiska pašražota rupjā lopbarība

Pētījumā izmantotie liellopi tika turēti bioloģiskās saimniecības apstākļos, ēdinot ar bioloģisku pašražotu rupjo lopbarību un iepirktu bioloģiski audzētu spēkbarību. Liellopu nobarošanas periodā (vidēji 6 mēneši) izēdināja sienu ar sausas saturu 92,87%, kopproteīnu 7,53%; skābsienu ar sausas saturu 56,87% un kopproteīnu 9,26%; spēkbarību (auzu un kviešu maisījums) ar sausas saturu 88,30% un kopproteīnu 13,12%.

Gaļas liellopu dzīvmasas pieaugums ir atkarīgs ne tikai no patērētās barības, bet arī no ģenētikas. Pētījumā tika iekļauti krustojuma liellopi ar visdažādāko asiņību, līdz ar to dzīvmasas pieaugumi ir atšķirīgi. Limuzīnas un Aberdinangus grupu jaunlopiem nobarošanas periodā bija līdzīgs dzīvmasas pieaugums. Savukārt Šarolē grupā lielāku pieaugumu (256 kg) dod tīršķirnes jaunlopi, bet Herefordas grupā – krustojuma jaunlopi (261 kg). Jaunlopu grupas vidējais dzīvmasas pieaugums bija 1,03 kg dienaktī.

Rupjās lopbarības apsaimniekošana

Rupjās lopbarības apsaimniekošana ir nozīmīga arī gaļas lopkopībā. Tā sākas jau ar piemērotāko zālāju sēklas izvēli atbilstoši konkrētam augsnes tipam līdz barības līdzeklim liellopa silē. Aprēķinot sagādājamās rupjās lopbarības daudzumu, obligāti jāierēķina arī iespējamie zudumi. Saimniecībām ar nelielu pieredzi lopbarības sagatavošanā tos vēlams rēķināt ne mazākus par 30%, tomēr pat labākajā gadījumā zudumi jāparedz vismaz 15%. Lai zudumus samazinātu, jāpievērš uzmanība barības uzglabāšanai no sagatavošanas laika līdz izbarošanai. Piemēram, ja izbarošanai

lielāks, un arī uz lauka tikt ir nesalīdzināmi grūtāk.

Pirms siena gatavošanas nepieciešams ierīkot tam speciālu glabāšanas vietu (ja nav iespēja to glabāt šķūnī), apakšā noliekot, piemēram, vecās riepas, paberot šķembas vai ko citu, ar mērķi, lai rituļi no uzglabāšanas laukuma virsmas uzsūktu pēc iespējas mazāk ūdens. Sausā glabāšanas vietā ziemā rituļi arī nepiesals un būs vieglāk paņemami. Ja nav šķūņa, rituļus vēlams savest pēc iespējas tuvāk izbarošanas vietai, sakraut iespējami augstākā kaudzē un apsegt ar ūdensnecaurlaidīgu materiālu, nostiprinot tā malas pret vēja postījumiem. Sliktākajā gadījumā rituļus vajadzētu savest vienuviet uz lauka, maksimāli tuvu ērti piebraucamajam ceļam, lai ziemā tos varētu ērti pārvietot. Kraujot stirpas, jāatceras, ka to vietās izveidojas „izgulējumi” un pazūd vērtīgie zālaugi, arī tāpēc stirpas vēlams izvietot lauka malās. Tomēr ideālos apstākļos sienu vajadzētu glabāt šķūnī.

Nepareizi glabātā sienā vai skābsienā savairojušies mikroorganismi apdraud dzīvnieku veselību.

► 15. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 14. lpp.

Ja dzīvniekam nav pieejama nekāda cita barība, tie ir spiesti ēst bojātu barību. Īpaši apdraudētas ir grūsnās govis un teles, jo pelējuma toksīni var izsaukt abortus vai citas komplikācijas.

Neatbilstošos apstākļos glabājot rupjo lopbarību, pasliktinās tās kvalitāte, un daļa no tās kļūst ēdināšanai nederīga nokrišņu un glabāšanas veida dēļ. Tie visi ir papildus zaudējumi, ko parasti neviens īpaši neuzskaita – izmetām mēslus un viss, tas jau neko nemaksā. Tomēr faktiski tās ir pilnīgi reālas izmaksas, kas paaugstina gala produkcijas pašizmaksu. Lai panāktu stabilu dzīvmasas pieaugumu, sliktas kvalitātes rupjās lopbarības vietā barības devā jāizmanto vairāk spēkbarības, bet tās atkal ir papildus izmaksas...

Barības izmaksas

Nobarošanas periodā viens liellops apēda vidēji 2,4 t skābbarības, 0,48 t siena un 1,05 t spēkbarības. Vismazāk barības apēduši Aberdinangus tīršķirnes grupas jaunlopi. Līdz ar to arī barības izmaksas uz 1 kg dzīvmasas ir viszemākās (0,71 Ls). Barības izmaksas rēķinātas, izmantojot vidējo tirgus cenu: skābbarība 0,03 Ls/kg, siens 0,06 Ls/kg, spēkbarība 0,14 Ls/kg. Lielāko daļu no kopējām barības izmaksām aizņem spēkbarība, tad skābbarība un siens. Tādēļ svarīgi savā saimniecībā sagatavot kvalitatīvu rupjo lopbarību, kuras kvalitāti var nodrošināt pats saimnieks, rūpīgi kopjot zālājus, izvēloties piemērotāko pļaušanas laiku un barības sagatavošanas metodi. Lai sagatavotu labu rupjo lopbarību, būtiski veikt pļaušanu zālaugu pumpurošanās stadijā līdz ziedēšanas sākumam. Agrajās augu attīstības stadijās ap maija beigām un jūnija sākumā proteīna daudzums un enerģētiskā vērtība zālē ir ievērojami lielāka nekā „tradicionālajā” zāles pļaušanas laikā ap vai pēc Jāņiem.

Realizēto liemeņu kvalitātes rādītāji

Liellopi, sasniedzot 18–19 mēnešu vecumu, tika kauti divās kautuvēs. Abās liemeņu kvalitāti vērtēja kvalificēts liellopu liemeņu vērtētājs, nosakot liemeņa kategoriju, vecumu, novērtējot tos pēc muskuļaudu attīstības (cik attīstīti ir gurna, plecu un muguras profili), kā arī klasificējot pēc taukaidu slāņa kategorijas. Vidējais kautiznākums gan tīršķirnes,

gan krustojuma liellopiem bija 54%, bet labākais rezultāts – 59%.

Vērtējot astoņus tīršķirnes dzīvnieku liemeņus pēc muskulatūras attīstības, 62% gadījumu jeb pieci liemeņi ieguva U klases vērtējumu (ļoti labs vērtējums). Šim vērtējumam atbilstošās pazīmes: noapaļota gurna un plecu daļa; mugura – plata un bieza līdz plecu daļai; gurna augšpuse paceļas virs iegurņa savienojuma; astes pamatne noapaļota; profili

Rupjās lopbarības apsaimniekošana ir nozīmīga arī gaļas lopkopībā

kopumā izlikti, ļoti labi attīstīti muskuļi. U klases vērtējumu ieguva Šarolē (2), Limuzīnas (1) un Aberdinangus (2) šķirnes liellopu liemeņi. Savukārt R klases vērtējumu (labi attīstīta muskulatūra) ieguva 38% liemeņu – Herefordas (2) un Limuzīnas (1). Krustojumu jaunlopu grupā tikai 13% liemeņu atbilda U klasifikācijai (1), 62% – R klasifikācijai un 25% – O klasifikācijai (2), kas norāda uz vidēji attīstītu muskulatūru.

Tīršķirnes jaunlopu grupas liemeņus vērtējot pēc taukaidu slāņa, 50% liemeņi tika novērtēti ar 2. klasi – neliels taukaidu daudzums, viegls tauku pārklājums liemeņa virspusē, muskulatūra redzama gandrīz visur. Arī 3. klases taukaidu vērtējumu (vidējs tauku noslāņojums) ieguva 50% no vērtētajiem liemeņiem.

Iegūtie rezultāti nobarošanas laikā ļauj secināt, ka tīršķirnes liellopiem nav tendence aptaukoties.

Krustojuma jaunlopu grupā 75% liemeņu taukaidu noslāņojums novērtēts ar 3. klasi. Tas atbilst kvalitatīva liemeņa prasībām. Iegūtais vidējais vērtējums tīršķirnes grupā ir 2,5 un krustojuma grupā – 2,7.

Kautiznākuma un liemeņa cenas pārrēķinot uz dzīvmasas kg, vidējā realizācijas cena par dzīvmasas kilogramu bija 1,24 Ls.

Limuzīnas tīršķirnes un krustojuma jaunlopi dod vismazākos ienākumus, jo 1 kg dzīvmasas saražošanai ir vis-

lielākās lopbarības izmaksas (1,20 Ls/kg). Vidējās lopbarības izmaksas uz dzīvmasas kilogramu bija 0,97 lati, un, pārēķinot, ka par tādu gaļu iespējams saņemt 1,24 latus, šo cenu jau gandrīz pilnībā „noēd” tikai lopbarības izmaksas vien, nerēķinot nemaz pārējās ar gaļas iegūšanu saistītās izmaksas. Tomēr lopbarības izmaksas iespējams ievērojami samazināt, vispirms izaudzējot un sagatavojot kvalitatīvu rupjo lopbarību, kas šajā izmēģinājumā bija lielākoties sliktā nekā viduvēja.

Datu apkopošana un analīze noteikti jāturpina

Rihards Valtenbergs, Gaļas liellopu audzētāju biedrības valdes priekšsēdētājs:

– Labi, ka mūsu darbā, organizējot pētījumu, iesaistījās LLKC konsultanti un Latvijas Lauksaimniecības universitātes speciāliste. Sākumā ļoti pārsteidza tas, ka mūsu zemnieki neizrādīja nekādu atsaucību, lai sadarbotos un ļautu savās saimniecībās veikt pētījumu. Labi, ka piekrita Aivars Reķis no z/s „Pārupes”. Šādi pasākumi taču ir vajadzīgi pašiem zemniekiem, lai tiktu apkopota pieredze un informācija, kas ļautu labāk redzēt nākotni un perspektīvu savā saimniecībā. Ja atsaucība arī turpmāk būs tik maza, mēs netiksim uz priekšu. Taču šādus pētījumus noteikti vajadzētu vēl turpināt, lai iegūtu iespējami objektīvākus datus par to, kāda ir viena liellopu gaļas kilograma saražošanas pašizmaksa. Šajā pētījumā mēs rēķinājam tikai lopbarības izmaksas, taču vēl nepieciešams iekļaut daudzus izmaksu aspektus – kūts uzturēšanas, darbaspēka, veterināro pakalpojumu un citas izmaksas. Pētījumā aptuvenā viena kilograma cena bija 3,5 līdz 4 lati. Zemniekam, lai sāktu pelnīt, vajadzētu saņemt 4–6 latus, bet, nododot lopus kautuvēs, saņemam tikai 1,60 latus. Latvijā izveidotas vairāk nekā simts kautuves, nedomājot par to, kas tām izaudzēs lopus. Tāpēc vēl jo vairāk nepieciešamas attīstīt gaļas liellopu audzēšanu, un to palīdz veicināt arī šādi demonstrējumi un to rezultātu popularizēšana.

Pētījums tika uzsākts 2012. gada beigās un turpinājās līdz 2013. gada jūlijam. Tagad apkopoti tā rezultāti.

Daiga Baltiņa,

LLKC Lopkopības nodaļas konsultante

KALNĒNU SAIMNIEKS VISU DARA PATS

MĀJRAŽOŠANA

SAIMNIECĪBA „KALNĒNI”

Saimnieks: Aivars Žiedas.

Atrašanās vieta: Vānes pagasts, Kandavas novads.

Mājražošanā nodarbinātie: viens – pats īpašnieks.

Mājražošanas reģistrēšana/uzsākšana: 2006. gadā.

Lauksaimniecības pamatnozares:

svaigas cūkgaļas žāvēšana, konservēšana.

Izmantotās izejvielas produkcijas ražošanai:

pārtikas sāls, pipari, ķiploki un ķimenes.

Gatavā produkcija: karsti kūpināta cūkgaļa un vistas gaļa, mājas desas.

Mājražošanas saimniecības „Kalnēni” īpašnieks Aivars Žiedas uzņēmumu izveidojis 2006. gadā un nodarbojas ar svaigas cūkgaļas žāvēšanu un konservēšanu. Visus darbus veic viens, sākot no kūpināšanas pašdarinātā kūpinātavā līdz produkcijas realizācijai tirgos. Uzņēmuma izveidošanas procesu veicis bez liekiem sarežģījumiem un arī tagad sadarbība ar pārtikas mājražošanu kontrolējošām iestādēm uzņēmēju apmierina.

Reģistrēšanas process

– Kā notika jūsu mājražošanas uzņēmuma reģistrācija? Vai radās problēmas, kas jāņem vērā citiem?

– Vērsos Tukuma PVD 2006. gadā un tur ieguvu informāciju par reģistrēšanas noteikumiem. Izpildot tos, reģistrēšana notika veiksmīgi, kā arī izveidojusies laba sadarbība ar Tukuma PVD un VID. Labi izpildu prasības un laikus nododu atskaites. Pirms darba uzsākšanas iesaku iepazīties ar noteikumiem un PVD prasībām, tad visu apsvērt, izpildīt un reģistrēt uzņēmumu.

– Pastāstiet, lūdzu, par ražošanas un uzglabāšanas procesu!

– Izmantoju pašbūvēto gaļas žāvētavu. Zināšanas mantotas no tēva, un tagad jau pašam ir septiņu gadu pieredze. Receptūru sastādu pats, ievērojot pastāvīgo klientu vēlmes. Jāražo tas, ko pērk. Ražotā produkta receptūra tiek fiksēta žurnālā. Kūpināšana ilgst piecas līdz desmit stundas atkarībā no laika apstākļiem un vēja pūsmas. Visas izejvielas tiek iepirktas, jo šobrīd tas ir izdevīgāk. Tā kā ražoju produkciju tikai tik daudz, lai ātri iztirgotu, tad produkciju uzglabāju plus 2 līdz 6 grādos astoņas dienas saldētavā.

– Kādi ir secinājumi un ieteikumi par tehnoloģijas izvēli?

– Pirms mājražošanas uzsākšanas vispirms jāatrod potenciālie klienti, kuriem vajadzētu jūsu ražoto produkciju, kā arī jāizvēlas vispiemērotākais paņēmieni cūkgaļas žāvēšanai.

– Vai tā ir jūsu pamatnodarbošanās un vai mājražošanas nozari varētu apvienot ar kādu citu nodarbošanos?

– Man tā ir pamatnodarbošanās. Bet to varētu apvienot, piemēram, ar produktu ražošanu no tomātiem, kurus saimniecībā audzēju.

– Kas īpaši jāievēro grāmatvedības un ražošanas uzskaitē, nodarbojoties ar mājražošanu?

– Regulāri jādokumentē visas izmaiņas un laikus jānodod grāmatvedei atskaites gatavošanai.

– Vai nepieciešams veikt regulārus pierakstus (piemēram, produkta izsekojamība, temperatūras režīmi, ražošanas pārpalikumi)?

– Ir izveidots žurnāls, kurā veicu pierakstus par produkcijas ražošanu. Tas jādara regulāri, lai neaizmirstu. Pieraksti neapgrūtina darbu, gluži pretēji, – var palīdzēt uzlabot produkcijas kvalitāti.

– Kur tiek realizēta saražotā produkcija?

– Produkciju realizēju tirdzniecības vietās un braucu arī uz gadatirgiem, bet visērtākā tirdzniecība ir mājās uz vietas. Ir klienti, kuri pasūta konkrētas produkcijas noteiktu daudzumu, tas ir visizdevīgāk.

► 15. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 14. lpp.

– Kā organizējat tirdzniecību?

– Ražoju produkciju tikai tik daudz, cik plānoju pārdot, vadoties no iepriekšējās pieredzes. Divas, trīs dienas nedēļā braucu uz tirdzniecības vietām.

– Kā organizējat braucienus uz tirdzniecības vietām?

– Uz tirdzniecības vietu ierodos ar sertificētu transporta kravas autobusiņu, no kura veicu tirdzniecību. Piesakos arī gadatirgiem, tur samaksāju par tirdzniecības vietu un arī tirgoju no transporta līdzekļa. Tas ir ērti, jo izpaliek pārkraušanas darbi.

Tirdzniecības vietas gan ir tālu – simts kilometru un tālāk.: Rīga, Ventspils, Kuldīga un citur. Visus darbus veicu bez palīgiem.

– Kā informējat par savu produkciju?

– Reklāmas neizmantoju, jo vislabākā reklāma ir no mutes mutē, ievietoju informāciju „Zaļajās lapās”.

– Ar cik lieliem ieguldījumiem jāreķinās, lai uzsāktu šādu mājražošanu?

– Domāju, ka sākumā nepieciešams 10 000 latu.

Žāvēšanas kamera maksā, sākot no 3000 latiem un vairāk, jāiegulda izejvielu un transporta iegādē, sertificēšanā. Vislabāk, ja telpas ir paša īpašumā, jo jāiegulda nauda remontam, lai atbilstu PVD prasībām.

– Vai izmantojāt kādu atbalsta programmu sava uzņēmuma attīstībai?

– Pats neizmantoju, bet domāju, ka tas ir svarīgs atspēriena solis uzņēmuma attīstībai.

– Jūsu ieteikumi tiem, kuri vēlas sākt nodarboties ar mājražošanu?

– Jāapgūst zināšanas un pieredze produkcijas tehnoloģijā, kuru iecerēts ražot. Jāizstudē likumdošana un PVD noteikumi. Lietderīga būtu saruna ar PVD speciālistiem pirms ņemties pie domas īstenošanas, kā arī – tirgus izpēte. Jārūpējas par to, lai telpas un transports piederētu pašam. Jāizvērtē izejmateriāla cenas un iespējamais risks, jāveic ekonomiskie aprēķini. Jābūt uzkrātiem naudas līdzekļiem, jo ieguldītais lēni atmaksājas. **LL**

Skaidrite Šneidere,

LLKC Tukuma nodaļas Kandavas novada lauku attīstības konsultante

AUGKOPIĀ

ZIEMOŠANAS APSTĀKĻI LATVIJAS DĀRZOS

Daudzus interesē, kā augi varētu pārciest ziemu. Taču par to, kā augļu koki būs pārziemojuši, varēs spriest tikai tad, kad jau briedis nākamā raža.

Mēs nevaram iespaidot meteoroloģiskos apstākļus, nevaram tos pat pietiekoši labi prognozēt ilgtermiņā, taču varam saimniekot savos dārzos, samazinot iespējamos riskus ar atbilstošu kopšanu. Slikta augu kopšana, nepareiza vainagu veidošana, mitruma vai barības vielu nepietiekamība vai pārbagātība, kā arī pārāk liela raža pazemina ziemciētību.

Pagājušā 2013. gada sezona bija laba un tā ieilga, kas ļāva kokiem labi sagatavoties ziemošanai un uzsākt dziļā miera periodu vasaras beigās, kad ir beigusies veģetatīvā augšana, visas asi-

milācijā saražotās organiskās vielas uzkrājas cietes veidā un auga šūnās samazinās kopējais un brīvais ūdens. Jo šie procesi notiek lēnāk un pakāpeniskāk, jo augs ir labāk sagatavojies salam. Nokrišņu apjoms vasaras beigās bija vairāk nekā pietiekošs, bet, pateicoties garajam rudenim un sausajam ziemas sākumam, ūdens saturs augos arī ir labi ziemošanai atbilstošā apjomā.

Situācija dārzos janvāra beigās

Šoziem tikai janvāra vidū sākās reāla ziema – ar mērenu aukstumu, bet relatīvi niecīgu sniega segu. Sals šādos apstākļos var nodarīt kaitējumu pērn rudenī stādītajiem augļu koku dārzos, augiem ar seklāku sakņu sistēmu un zemeņu stādījumiem.

Kailsala apstākļos visvairāk cieš augu saknes, kurām atšķirībā no virszemes daļas ir vismazākā ziemciētība, jo tām nav izteikta dziļā miera perioda. Nereti zem sniega augsne nemaz nesasalst un, ja temperatūra sakņu zonā ir virs +4°C, saknes spēj darboties visu ziemu. Šoziem sniega sega ir trūcīga un sakņu darbība, visticamāk, ir apstājusies. Šis aukstuma periods iestāties pakāpeniski, un saknes varēja paspēt norūdīties. Ja tomēr saknes būs apsalušas, šos bojājumus redzēsīm tikai pavasarī – kokiem ar salā bojātām saknēm aizkavējas plaukšana, saplaukušās lapas un ziedi mēdz atnākt.

Salā bojātās saknes atjaunojas no resnākām saknēm, kas ir tuvāk stumbram.

▶ 16. lpp.

◀ 15.lpp.

Ja augam pietiek mitruma un ir pieejamas barības vielas, – koks var izdzīvot. No ziemcietības veicināšanas viedokļa dārznieks jauno kociņu saknēm visvairāk var palīdzēt, apdabes mulčējot. Saknes ziemas periodā tiek pasargātas no krasām temperatūras svārstībām un arī kailsals nav tik bīstams.

Ķiršiem un plūmēm janvāra vidū vēl netika novērota pumpuru piebriešana, kas liecinātu par jauna augšanas perioda sākšanos. Taču dažās vietās tiem pirms sala iestāšanās tika pamānītas pirmās pazīmes, kas liecina par augšanas sākšanos. Tā kā kaulēnkokiem ir relatīvi īsāks dziļā miera periods – tas beidzas ziemas vidū vai agri pavasarī, – šie koki tagad atrodas piespiestā miera periodā un, atgriežoties aukstumam, apsalst.

Ja pastāvīga mīnus temperatūra noturēsies līdz pavasarim, un sals nekļūs lielāks, var paredzēt, ka šie koki pārziemos labi. Bet, ja būs daudz atkušņu, piespiestā miera periods var beigties ātrāk, ziemcietība pazeminās un pat neliels sals var bojāt reproduktīvās augu daļas – ziedpumpurus, kuriem dziļā miera periods ir īsāks nekā veģetatīvajiem dzinumiem. Ziemas sākumā atkušņi ir mazāk bīstami nekā ziemas beigās.

Dārzos var būt vietas, kurās sala ietekme uz kokiem ir atšķirīga – no vēja aizsargātu pauguru virsotnēs tie ziedēs, bet ielejā ziedpumpuri būs izsaluši un cietīs arī paši koki, it īpaši dārzos, kuros iepriekšējā gadā bija bagātīga (nenormēta), laikus nenovākta raža un netika ierobežotas slimības.

Stumbra aizsardzība

Ziemas beigās saulē koku virszemes daļa pamostas, bet saknes vēl iesalušas ledū un nespēj uzņemt ūdeni no augsnes. Stumbrs cieš arī no krasām temperatūras svārstībām – naktī auksts,

ZIEMCIETĪBA ir auga un augu daļu spēja pārciest zemu temperatūru nelabvēlīgu ziemošanas apstākļu kopumā, kas cieši saistīta ar augu augšanas un attīstības ciklu. Ziemcietība ir relatīvs jēdziens, ko nevar saistīt ar konkrētu minimālās temperatūras rādītāju, to ietekmē augšanas apstākļi, mēslošana, ražas lielums, slimību izplatība un daudzi citi faktori iepriekšējā vasarā. Protams, arī šķirnes vai kultūras īpašības, to miera perioda garums. Svarīgākie ir dziļā miera periods un piespiestā miera periods.

DZIĻĀ MIERA PERIODS sākas vasaras beigās pēc ražas novākšanas. Tajā augi labāk pacieš bargu salu un straujas temperatūras svārstības. Salu labāk pacieš tie augļu koki, kuri ir norūdījušies zemākā temperatūrā no -2 līdz -15°C . Ja temperatūra zem -2°C pazeminās lēni, kā tas ir šogad, augļu koki var pārciest ievērojamu salu. Dziļā miera periods beidzas ziemas vidū vai agri pavasarī. Tad turpinās **piespiestais miers**, līdz temperatūra kļūst augšanai piemērota.

Latvijā audzētām ābeļu šķirnēm dziļā miera periods ilgst 135 līdz 185 dienas, turpretī kaulēnkokiem tas ir tikai 60 līdz 90 dienas.

bet dienā saulē stumbri sasilst. Kokiem dienā saules pusē miza sasilst, augu šūnsula kļūst šķidrāka, bet aukstajās naktīs tajā veidojas ledus kristāli, kas spēj saplēst šūnas. Temperatūras svārstību ietekmē miza plaisā un tiek bojāti stumbri. Bojājumu vietas dod iespēju slimību ierosinātājiem iekļūt augos un, ja stumbri netiek nosmidzināti vai

apsmērēti ar kādu no varu saturošiem preparātiem, tas var novest kokus līdz pakāpeniskai bojāejai.

Stumbri apdegumi iespējami tad, kad ir sniegs un spilgta saule. Atkušņu laikā sniega virskārta pārvēršas ledū un var bojāt stumbra mizu. Kokiem, kas jaunāki par pieciem gadiem, miza ir plāna un tie cieš vairāk. Koka stumbra aizsardzībai no saules stariem un aukstuma naktī viens no variantiem ir stumbra kalķošana. To visieteicamāk veikt rudenī (novembrī) un, ja ir nepieciešams, februārī kalķojumu atjauno. Stumbra kalķošanai aprīlī un maijā, kā to daudzi dara, ir vairāk dekoratīva nozīme.

Koka stumbra balsinot, mēs samazinām kontrastu starp dienas un nakts temperatūrām koku mizā, panākam arī to, ka koks lēnāk un mazāk iesilst, mazliet vēlāk plaukst un zied. Dažu gadu tas var pasargāt ziedus no pavasara salnām vai sagaidīt labākus ziedēšanas apstākļus. Lielos komercdārzos kalķošanu parasti neveic, tajos kokus stāda un vainagus veido tā, lai tie cits citu noēnotu, līdz ar to šo bojājumu ir mazāk.

Ja dārzā ir daži jaunie kociņi, to stumbri un apakšējo zaru pasargāšanai no saules un meža dzīvniekiem var izmantot egļu zarus, niedru apsējus vai citus materiālus.

Jācer, ka šoziem nebūs ilgstošu atkušņu un sekos ziediem bagāts pavasaris, kas priecēs saimniekus ar skaistu (normētu) ražu, kas piepildīs galdus un makus, kā arī tiks paveikts viss iespējama, lai arī nākošā un aiznākošā gada raža būtu izcila.

Imants Misa, LLC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā, sadarbībā ar Latvijas Valsts Augļkopības institūtu

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,

admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa".

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā LLC arhīva
un Skaidrītes Šneideres foto

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

